

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางกุลลาบ คำผาสุข

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๗๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย

โทรศัพท์ ๐๙๐ ๒๕๖ ๗๗๘๔ Facebook-..... Line ๐๙๐๒๕๖๗๗๘๔

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญา

สถาบันการศึกษา -

คณะ/สาขาวิชา -

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าวหอมมะลิอินทรีย์

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๔ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ การผลิตข้าวอินทรีย์

๒.๒ ไร่นาสวนผสม

๒.๓ การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน

๒.๔ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ การผลิตข้าวอินทรีย์

๓.๒ ไร่นาสวนผสม

๓.๓ การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน

๓.๔ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตข้าวอินทรีย์
๒. ไร่นาสวนผสม
๓. การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน
๔. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ
๕. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
๖. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (รูปแบบโคก หนองนา โมเดล)
๗. ฟาร์มสเตย์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๘. การปลูกไม้ผล
๙. ปลูกผักบนดิน
๑๐. การเลี้ยงโคเนื้อ
๑๑. การเลี้ยงกบในกระชัง
๑๒. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน
๑๓. การปรับปรุงบำรุงดิน
๑๔. การทำนาอินทรีย์
๑๕. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การผลิตข้าวอินทรีย์
๒. ไร่นาสวนผสม
๓. การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน
๔. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
๒. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (รูปแบบโคก หนองนา โมเดล)
๓. ฟาร์มสเตย์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๔. การปลูกไม้ผล
๕. ปลูกผักบนดิน
๖. การเลี้ยงโคเนื้อ
๗. การเลี้ยงกบในกระชัง
๘. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน
๙. การปรับปรุงบำรุงดิน
๑๐. การทำนาอินทรีย์
๑๑. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่โดดเด่นของ ศพก. หลัก อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย คือ การผลิตข้าวอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์การผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการผลิตข้าวที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และปราศจากสารเคมีตกค้าง

หนึ่งในเป้าหมายหลักคือการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพ และวิธีการควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ซึ่งไม่เพียงช่วยฟื้นฟูดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เพาะปลูก แต่ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว นอกจากนี้ ศพก. ยังมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างระบบการผลิตที่ยั่งยืน เกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการผลิต และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและอาชีพอย่างยั่งยืน และอีกหนึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือการเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวท้องถิ่น โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูง ศพก. ได้เชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการแปรรูปและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นางกุลลาป คำผาสุข ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ไร่จังหวัด อย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ภาคผนวก 3.2

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ประจำปีงบประมาณ 2568

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางกุหลาบ คำผาสุข

สินค้าหลัก ข้าว

แผน ราย ศพก.

จุดเด่น 1.การทำนาข้าวอินทรีย์

2.การแปรรูปสินค้าจากข้าว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง ข้าวสารหอมมะลิ ข้าวสารมะลิดำ ข้าวไรซ์เบอร์รี่

3.การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน

4.การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยเน้นการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
			33,000													
1. การเตรียมการ																
-ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย			2,000													
-ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.																
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน																
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้																
2.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.			10,000													
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำนาข้าวอินทรีย์	1	ฐาน														
* การผลิตข้าวอินทรีย์																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การแปรรูปสินค้าจากข้าว	1	ฐาน														
*ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง ข้าวสารหอมมะลิ ข้าวสารมะลิดำ ข้าวไรซ์เบอร์รี่																
- ฐานเรียนรู้ เรื่องการเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน	1	ฐาน														
*การบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด																
- ฐานเรียนรู้ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมัก																
*โดยเน้นการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด																
2.2 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	1	เรื่อง														
- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ วิเคราะห์ปริมาณธาตุ NPK ในดิน เตรียมดิน รูปแบบการปลูกข้าว ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) สำรวจติดตามแมลงศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) มาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์																

แผน ราย ศพก.

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
2.3 การปรับปรุง/จัดทำข้อมูลประจำ สพท.	1	เรื่อง														
- ข้อมูลพื้นฐาน									↔							
- ข้อมูลวิชาการ										↔						
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร											↔					
2.4 พัฒนาศูนย์เครือข่าย			10,000													
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย									↔							
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย										↔						
- ปรับปรุง/พัฒนา ฯลฯ											↔					
2.5 คณะกรรมการ สพท.			4,000													
- ประชุมคณะกรรมการ สพท.	4	ครั้ง					↔		↔		↔		↔			
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงหลังผ่าน														↔		
การถ่ายทอดเทคโนโลยี																
3. การให้บริการของ สพท.																
3.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	12	ครั้ง		←												→
3.2 การให้บริการด้านการเกษตร	12	ครั้ง		←												→
3.3 Field Day																
- เตรียมการก่อนจัดงาน																
* ประชาสัมพันธ์																
* เตรียมสถานที่/วัสดุอุปกรณ์																
* เตรียมเกษตรกร																
* นิทรรศการ																
* ประสานการสนับสนุนหน่วยงานภาคี																
- ดำเนินงานจัดงาน																
- สรุปผล																
3.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	12	ครั้ง		←												→
4. การอบรมเกษตรกร			7,000													
- การอบรมเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ สพท. ตลอดจนดูภาคผลิตตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร		ครั้ง/ราย							↔							
- สรุปผลการอบรม										↔						
5. พัฒนาทีมงาน																

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก																
6. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
6.1 การรายงานความก้าวหน้า																
6.2 สรุปผลการดำเนินงาน																

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ได้ริเริ่มแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยมีแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม สู่ระบบที่ใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต แรงบันดาลใจแรกเกิดจากการตระหนักถึงผลกระทบของการทำเกษตรเชิงเดิมที่พึ่งพาสารเคมีจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมีหรือยาปราบศัตรูพืช ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ในขณะที่รายได้ของเกษตรกรกลับไม่เพิ่มขึ้นตามสัดส่วน อีกทั้งยังเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรเอง และคุณภาพของดินที่เสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเหล่านี้ได้จุดประกายให้เกษตรกรในพื้นที่ เริ่มแสวงหาแนวทางใหม่ในการทำการเกษตรที่ปลอดภัยและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เกษตรกรในพื้นที่ยังได้รับแรงบันดาลใจจากการเรียนรู้ผ่านเกษตรกรต้นแบบจากพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตร เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ระบบน้ำอัจฉริยะ หรือการวางแผนการผลิตตามหลักวิชาการที่ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างรายได้ที่มั่นคง สิ่งเหล่านี้ทำให้เกษตรกรในสระใครเกิดความเชื่อมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงสามารถทำได้จริง และเป็นสิ่งที่จับต้องได้

อีกหนึ่งแรงผลักดันที่สำคัญ คือการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และอุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่ ตลอดจนการอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการทดลองใช้และต่อยอดองค์ความรู้ในพื้นที่ของตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

หนึ่งในปัญหาสำคัญคือ **ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง** โดยเฉพาะจากการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตร ทำให้เกษตรกรจำนวนมากต้องประสบกับภาวะขาดทุน หรือมีกำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องเผชิญกับ **ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ** ซึ่งส่งผลต่อความไม่แน่นอนของผลผลิต เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม หรือฝนทิ้งช่วง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลที่ยากต่อการคาดการณ์ การพึ่งพาประสบการณ์หรือภูมิปัญญาเดิมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพออีกต่อไป อีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นความท้าทาย คือ **คุณภาพของผลผลิตและมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร** ในปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับข้าวหรือพืชผักที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและปราศจากสารตกค้าง ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้มีมาตรฐานและตรวจสอบย้อนกลับได้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การวิเคราะห์ค่าดินด้วยชุดตรวจวัด pH และธาตุอาหารในดิน มาใช้ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อฟื้นฟูคุณภาพของดิน ทำให้ดินกลับมามีชีวิต สามารถปลูกพืชได้ดีโดยไม่ต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมีมากเกินไป สำหรับปัญหาเรื่องอากาศ โดยเฉพาะปัญหาฝุ่นควันและมลพิษจากการเผาตอซังในแปลงนา ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของ PM๒.๕ ในฤดูแล้ง เกษตรกรจำนวนมากเริ่มปรับแนวทางโดยไม่นำเศษพืชไปเผา แต่หันมาใช้**เครื่องย่อยฟาง เครื่องสับเศษพืช หรือการผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้** ซึ่งไม่เพียงช่วยลดมลพิษทางอากาศ แต่ยังเปลี่ยนของเสียให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อดินอีกด้วย เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช คือ **การใช้ชีวภัณฑ์และศัตรูธรรมชาติ** เช่น การปล่อยแตนเบียนหรือแมลงห้ำที่กินแมลงศัตรูพืช, การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา (Trichoderma) และแบคทีเรียบาซิลลัส (Bacillus) ที่ช่วยยับยั้งเชื้อราหรือแบคทีเรียก่อโรคในพืช โดยการผลิตชีวภัณฑ์เหล่านี้ในท้องถิ่นหรือจากกลุ่มเกษตรกรเอง ยังช่วยลดต้นทุนและสามารถควบคุมคุณภาพการใช้งานได้ด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนที่ ๑ สำรวจ วิเคราะห์ แปลงการเกษตร เริ่มต้นด้วยการ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่จริง เช่น ดิน น้ำ และสภาพภูมิอากาศ ผ่านการสำรวจภาคสนามและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย

ขั้นตอนที่ ๒ จัดตั้งแปลงเรียนรู้ แปลงต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าร่วมชม และทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริง เช่น การปลูกข้าวอินทรีย์ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น การแปรรูป

ขั้นตอนที่ ๓ ฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร ส่งเสริมการสร้าง Smart Farmer ด้วยการเพิ่มทักษะด้านเทคนิค ดิจิทัล และการตลาด

ขั้นตอนที่ ๔ ขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรและแปลงใหญ่ ใช้ศูนย์ ศพก. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ สนับสนุนกลุ่มแปลงใหญ่ ให้ร่วมใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการแปลง และการตลาด เพื่อยกระดับเป็นธุรกิจครบวงจร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถใส่ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์สภาพดินในพื้นที่เพาะปลูก ขั้นตอนแรกคือการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในหลาย ๆ จุดอย่างถูกวิธี เพื่อนำมาผสมรวมกันและตรวจวิเคราะห์ เพื่อหาค่าต่าง ๆ เช่น ค่า pH และปริมาณธาตุอาหารที่จำเป็น เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เป็นต้น หลังจากได้รับผลการวิเคราะห์ และคำแนะนำเกี่ยวกับชนิดและปริมาณปุ๋ยที่ควรใช้ รวมถึงเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยเพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอและถูกต้องตามความต้องการของดินและพืชชนิดนั้น ๆ

การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มาเริ่มจากการเตรียมวัสดุอาหารเชื้อ เช่น ข้าวสารแช่ผสมกับน้ำในอัตราส่วน ข้าว ๓ ส่วน น้ำสะอาด ๒ ส่วน จากนั้นนำไปนึ่งให้สุกเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์อื่น ๆ แล้วพักให้เย็นจนเหลืออุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเชื้อ ต่อมาเติมหัวเชื้อราไตรโครเดอร์มาที่เตรียมไว้ลงในอาหารเชื้อที่เย็นแล้ว โดยใช้วิธีปลอดเชื้อ ผสมให้เข้ากันแล้วบรรจุลงในถุงเพาะเชื้อที่เตรียมไว้ ปิดปากถุงโดยมีช่องระบายอากาศที่เหมาะสม แล้วเก็บไว้ในที่มืดและอุณหภูมิประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้เชื้อราเจริญเติบโตเต็มที่ประมาณ ๗-๑๔ วัน หลังจากนั้นเชื้อราจะมีลักษณะสีเขียวเต็มพื้นผิวอาหารเชื้อ สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของเชื้อราและความสะอาดได้ จากนั้นเก็บรักษาเชื้อราในภาชนะที่ปิดสนิทในที่แห้งและเย็น เพื่อรักษาความมีชีวิตของเชื้อรา ไตรโครเดอร์มาที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้ผสมกับวัสดุปลูกหรือใช้พ่นพืชเพื่อควบคุมโรคพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๔-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ถั่วเขียว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) หน่อไม้ พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๑ (หน่วย บ่อ)

๒.๒) ปลาดุก จำนวน ๑ (หน่วย บ่อ)

๒.๓) หอยเชอรี่สีทอง จำนวน ๑ (หน่วย บ่อ)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โคเนื้อ จำนวน ๑๕ (ตัว)

๓.๒) ไก่เนื้อ จำนวน ๓๐ (ตัว)

๓.๓) หมูป่า จำนวน ๑๕ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

.....

.....

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์อินทรีย์	เป็นเงิน ๓๐๐ - ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ปุ๋ยอินทรีย์และจุลินทรีย์	เป็นเงิน ๐ - ๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก	เป็นเงิน ๐ - ๓๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรงงานเตรียมดินและปลูก	เป็นเงิน ๗๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าแรงงานเก็บเกี่ยวและขนส่ง	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒,๐๐๐ - ๓,๖๐๐ บาท/ไร่	
รายได้ ๓๒,๐๐๐ - ๔๘,๐๐๐ บาท/ไร่ (ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐-๖๐๐ กก./ไร่ ราคา ๘๐ บาท/กก.)	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ กล้วยน้ำหว่า หน่อไม้
เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐- ๕๐๐ บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕,๐๐๐ บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ไก่เนื้อ ปลานิล ปลาตะเพียน หอยเชอรี่สีทอง
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ โคเนื้อ หมูป่า
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ การแปรรูปข้าว

๒. เกิดการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย มีสมาชิก ๑๐๒ ราย พื้นที่ ๑,๖๔๑ ไร่ ผลผลิตและรายได้นั้น สมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์จำนวน ๔๘ ราย และ GAP จำนวน ๑๐๒ ราย ทั้งนี้สมาชิกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำหน่ายให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวบึงกาฬ พื้นที่ ๕๔๕ ไร่ ผลผลิต ๑๕๐ ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓ ล้านบาทต่อปี

๓. ข้าวอินทรีย์เป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นหมุนเวียนในชุมชน

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่ยั่งยืน พร้อมกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

๑. การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ศพก. ได้นำระบบน้ำหยด เพื่อให้เกษตรกรสามารถให้น้ำพืชเฉพาะช่วงเวลาที่เป็น ลดการใช้น้ำเกินความต้องการ ลดการใช้น้ำในแปลงเกษตรได้มากกว่า ๒๐% และลดปัญหาน้ำท่วมขังหรือการพังทลายของดิน

๒. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ก่อนการปลูกพืช ศพก. สนับสนุนให้เกษตรกรเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน จากนั้นจึงกำหนดสูตรปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพที่เหมาะสมกับสภาพดิน ลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น ลดการชะล้างของสารอาหารลงสู่แหล่งน้ำ และเพิ่มความสมบูรณ์ของดินอย่างยั่งยืน

๓. การใช้เชื้อจุลินทรีย์ชีวภาพ เช่น ไตรโคเดอร์มา นำมาใช้เพื่อควบคุมโรคพืชในดิน แทนการใช้สารเคมีโดยเชื้อจุลินทรีย์จะช่วยย่อยสลายเศษซากพืชในดิน ปรับปรุงระบบนิเวศในแปลง ลดการสะสมของสารพิษในดินและน้ำ ป้องกันการเกิดโรคในพืช และส่งเสริมการเจริญของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน

๔. การบริหารเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ศพก. ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เครื่องย่อยฟางและเศษพืชแทนการเผา ช่วยลดปัญหาหมอกควันและฝุ่น PM๒.๕ รวมทั้งเปลี่ยนเศษวัสดุเหล่านั้นเป็นปุ๋ยหมักอินทรีย์ ลดมลพิษทางอากาศ เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. การอนุรักษ์ดิน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการใช้น้ำเคมีที่ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดิน พืชหมุนเวียน และการใช้เศษฟางคลุมหน้าดิน เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดินและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

๒. การอนุรักษ์น้ำ ใช้ระบบน้ำหยด ช่วยประหยัดน้ำและลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น มีการขุดบ่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ลดการพึ่งพาน้ำจากแหล่งธรรมชาติในปริมาณมาก

๓. การอนุรักษ์อากาศ ส่งเสริมการไม่เผาเศษวัสดุการเกษตร เช่น ฟางข้าว อ้อย โดยหันมาใช้การหมักและย่อยสลายเป็นปุ๋ยแทน

๔. การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา จุลินทรีย์หน่อกล้วย และสมุนไพรธรรมชาติ แทนสารเคมี ปลูกพืชหลากหลายชนิดในระบบเกษตรผสมผสานหรือเกษตรอินทรีย์

๕. การจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ เศษพืช เศษอาหารในครัวเรือน หรือมูลสัตว์ ถูกนำมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ใช้หมุนเวียนในฟาร์ม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกิดการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย มีสมาชิก ๑๐๒ ราย พื้นที่ ๑,๖๔๑ ไร่ ผลผลิตและรายได้นั้น สมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์จำนวน ๔๘ ราย และ GAP จำนวน ๑๐๒ ราย ทั้งนี้สมาชิกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำหน่ายให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวบึงกาฬ พื้นที่ ๕๔๕ ไร่ ผลผลิต ๑๕๐ ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓ ล้านบาทต่อปี

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย เป็นศูนย์อบรมด้านการเกษตร จัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงกลุ่มเยาวชนและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) และเกษตรกรผู้นำ หัวข้ออบรมที่โดดเด่น เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ การใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่น การจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ และการทำเกษตรผสมผสาน และเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนต่าง ๆ ศพก. อำเภอสระใคร ได้รับความสนใจจากหลายจังหวัดในการเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานระบบการจัดการเกษตรแบบยั่งยืน มีการจัดนิทรรศการ การสาธิตการปฏิบัติจริง เช่น การทำนาอินทรีย์แบบลดต้นทุน การเลี้ยงสัตว์ควบคู่เกษตรผสมผสาน การแปรรูปผลผลิต

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

บทบาทของ ศพก. อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในพื้นที่ ให้คำแนะนำเฉพาะกรณี เช่น ปรับปรุงดิน ป้องกันโรคพืช และเป็นหน่วยงานประสานงาน ติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเกษตรกรได้ครบวงจร รวมถึงลงพื้นที่ไปตรวจสอบปัญหาจริง พร้อมแก้ไขเชิงปฏิบัติการ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ซึ่งศพก. ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด เช่น ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร โครงการประกันรายได้เกษตรกร การช่วยเหลือภัยพิบัติ ข้อมูลด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เช่น ราคาข้าวอินทรีย์ ราคาผลผลิตในท้องถิ่น แนวโน้มตลาด แจ้งเตือนสถานการณ์พิเศษ เช่น การระบาดของโรคพืช แมลงศัตรูพืช ภัยแล้ง น้ำท่วม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตรทั้งรูปแบบเอกสาร คู่มือ และการสาธิตภาคสนาม เช่น ให้คำปรึกษาด้านการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สอนการผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพ จุลินทรีย์ EM แนะนำการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การจัดการฟาร์มด้วยหลักเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเทคนิคการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และการวางแผนการผลิตแบบมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกิดการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย มีสมาชิก ๑๐๒ ราย พื้นที่ ๑,๖๔๑ ไร่ ผลผลิตและรายได้นั้น สมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์จำนวน ๔๘ ราย และ GAP จำนวน ๑๐๒ ราย ทั้งนี้สมาชิกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำหน่ายให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวบึงกาฬ พื้นที่ ๕๔๕ ไร่ ผลผลิต ๑๕๐ ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓ ล้านบาทต่อปี

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศพก. อำเภอสระใคร มีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางการขับเคลื่อนงานเกษตรเชิงบูรณาการ” ที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและระบบการผลิตทางการเกษตรให้ยั่งยืน โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย มีหารประสานความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอสระใคร ปศุสัตว์ ประมง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน โรงเรียน หรือสาธารณสุขอำเภอ เพื่อร่วมจัดกิจกรรม เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นางกุหลาบ คำผาสุก ประธานคณะกรรมการ ศพก. อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนศูนย์ฯ ในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาททั้งในเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และการเป็นผู้นำทางความคิด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรและสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืน โดยมีหน้าที่หลักในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ ทำหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนงาน/กิจกรรมประจำปีของศูนย์ เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่าง ศพก. กับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน อบต. และเอกชนที่สนับสนุนด้านเทคโนโลยี รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และเสนอแนะแนวทางพัฒนาในปีถัดไป และเป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง สามารถถ่ายทอดแนวคิด เทคนิค และแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกรรายอื่น

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสระใคร เป็น ศพก.หลัก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น การรวมกลุ่มของ ศพก.เครือข่าย จึงเกิดผลดีแก่เกษตรกรอย่างมากทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิต การสืบทอด การมีส่วนร่วม ตามแบบศาสตร์พระราชา

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสระใคร

๒. ตำแหน่ง ประธานสัมพันธ์ประธานคณะกรรมการแปลงใหญ่อำเภอสระใคร

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ศพก.สามารถนำองค์ความรู้ถ่ายทอดไปยังหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เกิดการอยู่ดี กินดี เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน และบอกต่อไปยังลูกหลานได้อีกด้วย องค์ความรู้ที่อยู่ใน ศพก. นั้นมีฐานเรียนรู้ ได้แก่ ไร่นาสวนผสม การเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยคนในชุมชนสามารถเรียนรู้และผลิตใช้เองได้ มีแปลงเรียนรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจสามารถมาเรียนรู้ได้ ซึ่งปัจจุบัน ศพก. ได้รับมาตรฐานมากมาย เช่น มาตรฐานอินทรีย์ มาตรฐานหนองคาย BOS มาตรฐาน PGS และมาตรฐาน GAP ในการผลิตข้าว จึงทำให้เกษตรกรให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ซึ่งในอนาคต ศพก. จะนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดไปยังเกษตรกรในชุมชนต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

"ทำเกษตรด้วยใจ ใช้ความรู้คู่ประสบการณ์ แบ่งปันเพื่อให้คนอื่นอยู่ได้ไปด้วยกัน"

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายนาวิทร์ แก้วดวง	เกษตรอำเภอสระใคร
๒. นางสาวชุตติกาญจน์ ทราลัยยา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๓. นายเจริญจิต จินชื่น	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นายบานเย็น ศรีเกิน	ศพก. เครือข่าย
๕. นายสงวนศักดิ์ โพธิ์พรม	ศพก. เครือข่าย

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. เตรียมความพร้อมในการถอดบทเรียน กำหนด วัตถุประสงค์ ว่าต้องการถอดบทเรียนเรื่องอะไร
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ / สะท้อนความคิดเห็น
๓. สรุปองค์ความรู้ / บทเรียนที่ได้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน คือ การสัมภาษณ์ (ถาม-ตอบแบบเปิด) ภาพถ่ายกิจกรรม ใช้กระตุ้นความทรงจำ และสื่อสารผลการทำงาน และวิดีโอบันทึกบทสัมภาษณ์ เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ต่อไป

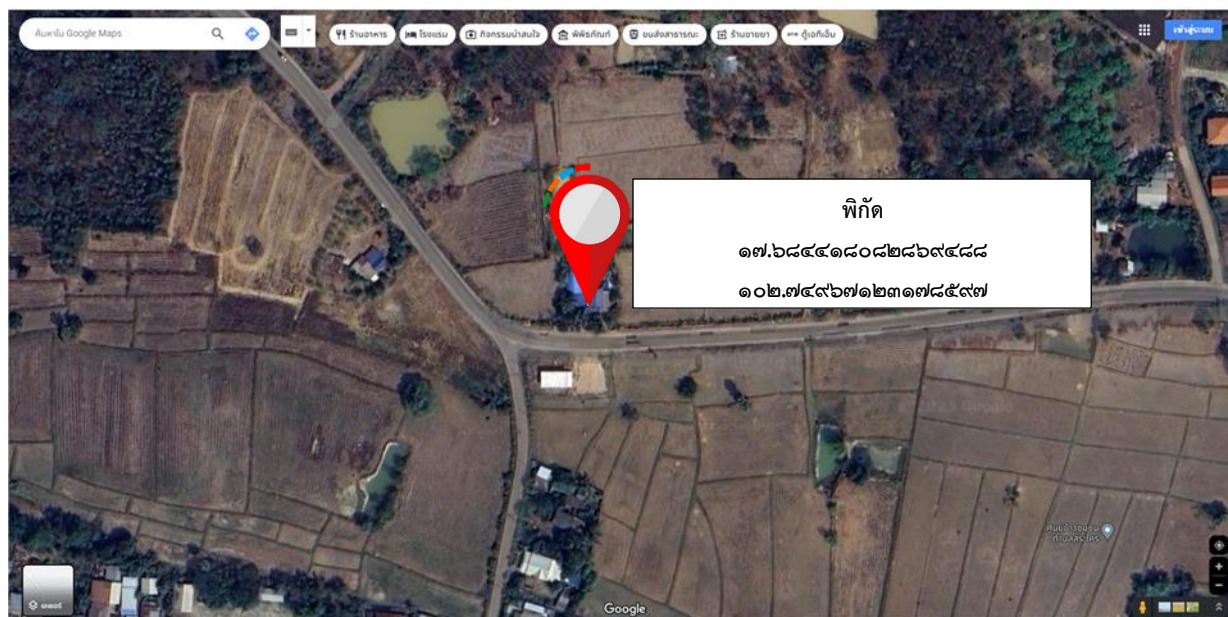
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ขาดระบบบันทึกหรือไม่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ แม้มีการถอดบทเรียนแล้ว แต่ข้อมูลกลับกระจัดกระจาย ไม่มีเอกสารรวบรวมไว้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ต่อหรือนำไปขยายผลได้เต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ จัดทำแบบฟอร์มถอดบทเรียนที่เรียบง่าย ใช้งานง่าย เช่น ตารางสรุป “ปัญหา-แนวทางแก้ไข” มอบหมายผู้รับผิดชอบรวบรวม/จัดเก็บ และนำเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ นอกจากนี้ ระยะเวลาจำกัด / ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม การถอดบทเรียนต้องใช้เวลาและทรัพยากร หากไม่มีงบประมาณหรือเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ อาจทำได้เพียง “ทำไป สรุปไป” แบบไม่เป็นระบบ ข้อเสนอแนะ คือ บูรณาการการถอดบทเรียนเข้ากับกิจกรรมอบรมหรือการประชุมประจำเดือน ใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น วิทยากรเกษตรกรต้นแบบ และสถานที่ของสมาชิกกลุ่ม

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพแสดง : แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. หลัก อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย

ภาพแสดง : การขยายผลปลูกผักสวนครัวอินทรีย์ปลอดภัยไร้สารเคมี

ภาพแสดง : การถ่ายทอดความรู้การปลูกผักสวนครัวอินทรีย์ ปลอดภัย ไร้สารเคมี
ให้แก่คณะครูและนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยา

ภาพแสดง : การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด

ภาพแสดง : การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ